

Finansdepartementet
103 33 STOCKHOLM

LOs yttrande över remiss angående Effektivare kontrollmöjligheter i systemen för rot, rut, grön teknik och personalliggare (SOU 2024:61)

Sammanfattning

LO ställer sig positiva till de förslag som utredningen lämnar och tillstyrker förslagen men anser att regeringen behöver överväga fler förslag i en kommande proposition. Det är angeläget att regeringen skärper dagens regelverk och ger bättre verktyg till de myndigheter som i dag arbetar för att motverka den framväxande arbetslivskriminaliteten.

- LO tillstyrker förslaget att en utförare *ska* i en begäran om utbetalning ange om underentreprenörer eller bemanningsföretag har eller inte har anlitas för hushållsarbetet eller installationen av grön teknik. LO anser dock att följande tillägg behöver göras:
  - Om Skatteverket anser det nödvändigt ska det vara möjligt för Skatteverket att begära en kompletterande uppgift om vilka underentreprenörer och/eller bemanningsföretag som det begärande företaget använt sig av för att utföra arbetet/tjänsten utan att Skatteverket behöver göra en mer omfattande revision. Detta skulle möjliggöra för en tidseffektiv och träffsäker kontrollverksamhet och minska fusk, utnyttjade och brottslighet. LO anser att det företag som mottar subventionen ska kunna redovisa vilket företag och vilka individer det är som utfört tjänsten om Skatteverket kräver det. Skattereduktioner ska inte göda den framväxande arbetslivskriminaliteten.
- Att regeringen inför ett krav på att underentreprenörer som anlitas för att utföra arbetet ska ha giltig F-skattsedel för att rot, rut eller avdrag för grön teknik ska utbetalas av Skatteverket.
- LO vill även uppmana regeringen att ge i uppdrag till de samverkande myndigheterna mot arbetslivskriminalitet att ta fram

metoder och förslag som kan beivra fusk och kriminalitet inom rut, rot och grön teknik.

- LO delar utredningens bedömning att personalliggarens primära syfte är att motverka svartarbete och att det ska fortsätta vara så. En förutsättning för detta är att Skatteverket genomför kontrollbesök. På grund av att det i dag genomförs mycket få kontrollbesök motverkas inte svartarbetet i den utsträckning som är möjlig. LO anser därför att Regeringen måste agera skyndsamt och ge Skatteverket i uppdrag att kraftigt öka antalet kontroller av personalliggare till minst 12 000 årliga kontroller. LO anser inte att regeringen behöver invänta Riksrevisionens granskning i denna del utan påbörja arbetet att uppdraga Skatteverket att kraftigt öka kontrollerna av personalliggaren redan nu.
- LO anser att Skatteverket ska få rätt att samköra elektronisk information i företagens personalliggare mot företagens redovisning av arbetsgivaravgifter på individnivå.
- LO anser därför att regeringen ska beakta Skatteverkets särskilda yttrande i slutbetänkandet som kortfattat lämnar följande förslag:

Skatteverket ska ges möjlighet att hämta in personalliggarinformation för urvalsärenden eftersom en sådan möjlighet är en nödvändig förutsättning för att effektivisera Skatteverkets arbete med att upptäcka och bekämpa svartarbete.

LO synpunkter

LO anser att dagens rut- och rot-system är dyra, ineffektiva, orättvisa och ska därför tas bort. De har inte lett till önskad effekt, är inte självförsörjande och har främst gynnat de grupper som har ekonomiska medel att betala för de hushållsnära tjänster som de efterfrågar. I regeringens direktiv till utredningen ingår inte att utreda huruvida systemen ska finnas kvar eller ej. LO vill trots avsaknad av ett sådant direktiv lämna detta medskick. Nedan redovisar LO sina synpunkter på slutbetänkandet.

Personalliggare

LO anser att personalliggarsystemet är ett bra system som ska värnas och utvecklas då det är ett viktigt verktyg för att motverka svartarbete och arbetslivskriminalitet. LO tillstyrker de förslag som utredningen lämnar men anser att utredningen kan ha gått längre i vissa delar.

LO delar helt utredningens bedömning om att Skatteverkets kontrollverksamhet behöver förbättras och skalas upp. LO anser att antalet

kontroller kraftig ska öka då det är ett effektivt sätt för Skatteverket att kontrollera om företaget och dess anställda följer skatteförfarandelagen.

Svartarbetet är ett stort problem i Sverige i dag och det leder även till utnyttjande av arbetskraft, arbetskraftsexploatering och modern slavhandel. Parallella och odeklarerade arbetsmarknader leder även tills stora ekonomiska förluster för samhället, snedvriden konkurrens som försvårar för seriösa och långsiktiga företag med kollektivavtal att konkurrera och därmed ökade marknadsandelar för oseriösa och kriminella aktörer. Inte minst inom LOs branscher och sektorer.

En väl fungerande kontrollverksamhet är därmed en viktig del i arbetet att identifiera en mängd problem på arbetsplatsen som kan få stora konsekvenser även utanför arbetsplatsen. Alla former av arbetslivskriminalitet måste helt enkelt motverkas och bekämpas.

LO anser att förslaget att samtliga branscher som omfattas av personalliggarlagen ska gå över till digitala personalliggare är bra och behöver genomföras för att få till stånd ett mer rättssäkert och svårmanipulerat system. I dag är det lätt att manipulera den fysiska personalliggare (som är en fysisk bok); det kan till exempel göras genom att ha dubbla böcker. Här vill LO även att regeringen ger Skatteverket ett bemyndigande att ta fram lämpliga och väl fungerande föreskrifter kopplat till de digitala personalliggarna.

LO delar *inte* utredningens bedömning att Skatteverket inte ska få digital tillgång till personalliggaren på grund av att detta är både oproportionerligt och integritetskränkande. Att Skatteverket ska få rätt att samköra elektronisk information i företagens personalliggare mot företagens redovisning av arbetsgivaravgifter på individnivå är ett kraftfullt verktyg om det kommer på plats. LO anser därför att regeringen ska beakta Skatteverkets särskilda yttrande i betänkandet som kortfattat lämnar följande förslag:

Skatteverket ska ges möjlighet att hämta in personalliggarinformation för urvalsärenden eftersom en sådan möjlighet är en nödvändig förutsättning för att effektivisera Skatteverkets arbete med att upptäcka och bekämpa svartarbete.

LO är positiva till att kontrollavgiften höjs och indexeras. Syftet med kontrollavgiften är givetvis regelefterlevnad och en kännbar kontrollavgift är ett bra styrmedel. Men som utredningen visar är risken att bli upptäckt om man fuskar med personalliggaren liten på grund av att Skatteverket gör så få kontroller. Få kontroller av personalliggare som endast kan kontrolleras på plats försämrar kontrollavgiftens avskräckande effekt. Med anledning av detta behöver antalet kontrollbesök från Skatteverket öka kraftigt.

2016 genomförde Skatteverket 11 186 kontrollbesök och 2023 hade antalet kontrollbesök sjunkit till 3 449. Men anledning av denna alarmerade utveckling anser LO att regeringen ska uppdra till Skatteverket att i ett första steg vända utvecklingen och skyndsamt genomföra minst lika många kontroller som 2016.

Gällande kontrollavgiftens storlek är det svårt för LO att bedöma vad som är en träffsäker kontrollavgift och vill därför göra medskicket att regeringen behöver utvärdera hur hög avgiften ska vara för att ge avsedd effekt. Enligt utredningens förslag ska avgiftens storlek bestämmas utifrån gällande prisbasbelopp vilket LO tillstyrker. LO anser att det är klokt att indexera kontrollavgifter så de följer med samhällets övriga prisutveckling.

Kontrollavgiften ska vara:

- o 25 procent av prisbasbeloppet för varje kontrolltillfälle.
- o 50 procent av prisbasbeloppet för upprepade överträdelser inom ett år samt när byggherren inte lämnat uppgift om när byggverksamhet ska påbörjas och var den ska bedrivas.
- o 5 procent av prisbasbeloppet för varje person som vid kontrollen är verksam och inte är dokumenterad i en tillgänglig personalliggare. Kontrollavgiften ska fastställas med tillämpning av det prisbasbelopp som gäller för det år som överträdelsen inträffade och avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

Rot, rut och grön installation

LO välkomnar förslaget att införa ett krav på att uppgifterna i en begäran om utbetalning ska lämnas på heder och samvete. Det är en skärpning från dagens regelverk och kan ge effekt samt att det skickar en tydlig signal till både beställare och utförare. Den nya bestämmelsen ger myndigheterna bättre möjligheter att stoppa oseriösa och kriminella aktörer kopplade till rut, rot och grön teknik.

LO delar utredningens bedömning att om uppgifterna i en begäran om utbetalning lämnas på heder och samvete bör det verka avhållande på uppgiftslämnaren från att medvetet eller på grund av slarv lämna felaktiga uppgifter. Dessutom möjliggör det ett straffansvar enligt brottsbalken och möjlighet att fatta beslut om företagsbot vilket inte är fallet i dag. Den som skriftligen på heder och samvete lämnar osanna uppgifter eller undanhåller sanningen kan, om åtgärden innebär fara i bevishänseende, dömas för osann försäkran till böter eller fängelse i högst sex månader (15 kap. 10 § första stycket brottsbalken). Är brottet grovt, kan fängelse i högst två år utdömas (15 kap. 10 § andra stycket). Den som av grov oaktsamhet begår en sådan gärning kan dömas för vårdslös försäkran till böter eller fängelse i högst sex månader (15 kap. 10 § tredje stycket).

LO delar utredningens bedömning att det är svårt att lämna förslag som förbättrar kontroll och regelefterlevnad inom detta område på grund av att det sker i privata hem med privatpersoner som beställare. Detta är ett stort problem att myndigheterna inte har rätt att göra inspektioner i privata hem. Bristen på kontroll lämnar stora möjligheter till fusk, utnyttjande och kriminalitet vilket också är ett bra argument för att sluta skattesubventionera hushållsnära tjänster då det drar till sig aktörer som utnyttjar regelverket. Med anledning av dessa utmaningar förutsätter LO att regeringen nogsamt beaktar de bedömningar och analyser som utredningen gör kring de risker som skattesubventionerna medför. LO anser att utredningen har kunnat lämna mer långtgående förslag som fokuserar på de företag som ska utföra hushållsnära tjänster och grön installation.

LO anser därför att utredningens bedömning att ett särskilt system för kvalificering och/eller uteslutning av utförare vid rut, rot eller grön teknik *inte* är en effektiv åtgärd för att motverka skatteundandragande och annan arbetslivskriminalitet är problematisk. LO anser att det behöver ställas mer krav på företag som vill erbjuda sina tjänster till privatpersoner som i sin tur kan använda sig av skattesubventioner. Skatteverket ska kunna ställa upp vissa krav såsom seriositet, handel och vandelsprövning etc.

LO anser att regeringen nogsamt måste se över och vidare utreda hur seriösa och långsiktiga aktörer som erbjuder sina anställda trygga och goda arbetsvillkor kan konkurrera på schysta villkor. LO har noterat att regeringen inte gått vidare med särskilt många av de förslag som delegationen mot arbetslivskriminalitet lämnade tidigare i år och LO vill uppmuntra regeringen att exempelvis gå vidare med förslaget om en gemensam tipsfunktion.

Ett annat verktyg som regeringen kan använda i större utsträckning än i dag är kravet på godkänd F-skatt. I dag krävs godkänd F-skatt för det företag som ska ta emot skattesubventioner. Om fler oseriösa och kriminella frångår sin F-skatt och stoppades från att få en ny skulle det försvåra för dessa aktörer att motta skattemedel de inte har rätt till.

Regeringen behöver fortsätta utveckla arbetet med att ta fram ett mer rättssäkert system för F-skatt där fusk och kriminalitet i större utsträckning än i dag leder till att F-skatten dras tillbaka. Detta i kombination med att näringsförbud används i större utsträckning än i dag skulle ge en reell skillnad. Här anser LO – precis som många andra – även att kraven för att få starta aktiebolag måste skärpas.

LO vill även uppmana regeringen att ge i uppdrag till de samverkande myndigheterna mot arbetslivskriminalitet att ta fram metoder och förslag som kan beivra fusk och kriminalitet inom rut, rot och grön teknik. Sveriges sju arbetslivskriminalitetscenter och de nio samverkande myndigheterna är

de främsta experterna på arbetslivskriminalitet och kan med stor sannolikhet lämna bra förslag utifrån sin operativa vardag. Här kommer med stor sannolikhet även Delegationen mot arbetslivskriminalitets slutbetänkande komma med en hel del väl avvägda förslag som kommer förbättra arbetet mot arbetslivskriminalitet.

All verksamhet i Sverige ska skötas på ett seriöst sätt och LO välkomnar därför förslaget att införa ett krav på att uppgifterna i en begäran om utbetalning ska lämnas på heder och samvete. Det är en skärpning från dagens regelverk och kan ge effekt samt att det skickar en tydlig signal till både beställare och utförare. Den nya bestämmelsen ger myndigheterna bättre möjlighet att stoppa oseriösa och kriminella aktörer kopplade till rut, rot och grön teknik. LO delar utredningens bedömning att om uppgifterna i en begäran om utbetalning lämnas på heder och samvete bör det verka avhållande på uppgiftslämnaren från att medvetet eller på grund av slarv lämna felaktiga uppgifter. Dessutom möjliggör det ett straffansvar enligt brottsbalken och möjlighet att fatta beslut om företagsbot vilket inte är fallet i dag. Den som skriftligen på heder och samvete lämnar osanna uppgifter eller undanhåller sanningen kan, om åtgärden innebär fara i bevishänseende, dömas för osann försäkran till böter eller fängelse i högst sex månader (15 kap. 10 § första stycket brottsbalken). Är brottet grovt, kan fängelse i högst två år utdömas (15 kap. 10 § andra stycket). Den som av grov oaktsamhet begår en sådan gärning kan dömas för vårdslös försäkran till böter eller fängelse i högst sex månader (15 kap. 10 § tredje stycket).

LO tillstyrker förslaget att en utförare *ska* i en begäran om utbetalning ange om underentreprenörer eller bemanningsföretag har eller inte har anlitats för hushållsarbetet eller installationen av grön teknik. Enligt Skatteverket kommer detta att underlätta deras kontrollarbete för att minska felaktiga utbetalningar. LO anser dock att följande tillägg ska göras:

Om Skatteverket anser det nödvändigt ska det vara möjligt för Skatteverket att begära en kompletterande uppgift om vilka underentreprenörer och/eller bemanningsföretag som det begärande företaget använt sig av för att utföra arbetet/tjänsten utan att Skatteverket behöver göra en mer omfattande revision. Detta skulle möjliggöra för en tidseffektiv och träffsäker kontrollverksamhet och minska fusk, utnyttjade och brottslighet. LO anser att det företag som mottar subventionen ska kunna redovisa vilket företag och vilka individer det är som utfört tjänsten om Skatteverket kräver det. Skattereduktioner ska inte göda den framväxande arbetslivskriminaliteten.

LO anser även att regeringen ska inför ett krav på att underentreprenörer som anlitas för att utföra rut, rot och grön tekniskarbeten ska ha giltig F-

skattsedel för att avdraget ska utbetalas av Skatteverket. Detta skulle vara en ytterligare skärpning som kommer avskräcka oseriösa och kriminella aktörer att utnyttja dessa system.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Johan Lindholm

Mattias Schulstad
Handläggare